

ISSN 2226-3209 (Print),
ISSN 2409-0506 (Online)

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF MANAGERIAL STAFF OF CULTURE AND ARTS

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОЇ

АКАДЕМІЇ

КЕРІВНИХ

КАДРІВ

КУЛЬТУРИ

І МИСТЕЦТВ

NATIONAL
ACADEMY OF
MANAGERIAL
STAFF OF
CULTURE
AND ARTS

HERALD

Щоквартальний науковий журнал
Quarterly Journal

4'2017

Київ – 2017

УДК 050:(008+7)

Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв :
наук. журнал. – К. : Міленіум, 2017. – № 4. – 300 с.

У щоквартальнику Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв висвітлюються актуальні питання мистецтвознавства та культурології.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

Редакційна колегія

Шульгіна В.Д., д.мист., професор (*головний редактор*); **Литвин С.Х.**, д.і.н., професор (*заст. головного редактора*); **Вільчинська І.Ю.**, д.політ.н., професор (*відповідальний секретар*); **Більченко Є.В.**, д.культ., доцент; **Бітасєв В.А.**, д.філос.н., професор, член-кор. НАМ України; **Богущий Ю.П.**, д.філос., професор, академік НАМ України; **Волков С.М.**, д.культ., професор; **Герчанівська П.Е.**, д.культ., професор; **Езкуерро А.**, д.філос. (Іспанія); **Жукова Н.А.**, д.культ., доцент; **Каппелліні В.**, д.філос., професор (Італія); **Каталінік В.**, д. філос. (Хорватія); **Кайл К.**, д.філос. (Німеччина); **Кияновська Л.О.**, д.мист., професор; **Кнаут М.**, д.філос., професор (Німеччина); **Личковах В.А.**, д.філос.наук, професор; **Льоос Х.**, д.філос., професор (Німеччина); **Пастерняк В.**, д. габілітований, професор (Польща); **Петрова І.В.**, д.культ., професор; **Ростіролла Д.**, д.філос. (Італія); **Роценко О.Г.**, д.мист., професор; **Самойленко О.І.**, д.мист., професор; **Сапенко Р.**, д-р габілітований, професор (Польща); **Станіславська К.І.**, д.мист., професор; **Тахіаос Антоніос Еміліос Н.**, д.і.н., професор, член-кор. Афіньської академії наук з літератури та мистецтва (Греція); **Хемслі Д.**, д.філос. (Великобританія); **Чернець В.Г.**, д.філос., професор; **Шванднер Г.**, д.філос., професор (Німеччина); **Штанке Г.**, д.філос., професор (Німеччина).

Статті, подані до редакції журналу, рецензуються членами редакційної колегії

Затверджено:

*Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.10.2015, № 1021
як фахове видання з культурології та мистецтвознавства*

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 р. № 1151 є фаховим виданням зі спеціальностей: *культурологія; аудіовізуальне мистецтво та виробництво; образотворче мистецтво; декоративне мистецтво, реставрація; хореографія; музичне мистецтво; сценічне мистецтво*

Науковий журнал "Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв" індексується в міжнародних наукометричних базах даних: **Web of Science (Emerging Sources Citation Index); EBSCO; International Impact Factor Services; Research Bible; Science Index (PIHЦ); Open Academic Journals Index; CiteFactor; Polish Scholarly Bibliography; Google Scholar; BASE; InnoSpace; Scientific Indexing Services; Journals Impact Factor; InfoBase Index; Directory of Open Access Scholarly Resources; CEEOL (Central and Eastern European Online Library); Index Copernicus**

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
(протокол № 3 від 31 жовтня 2017 р.)

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор

Свідоцтво КВ № 19938-9738ПР від 17.05.2013 р.

© Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв, 2017

© Видавництво "Міленіум", 2017

Микуланинець Леся Михайлівна
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри співу,
диригування і музично-теоретичних дисциплін
Мукачівського державного університету
l.mikulaninets@gmail.com

КОНЦЕПТУАЛЬНІ КАТЕГОРІЇ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Мета роботи – на основі аналізу та узагальнення праць провідних представників і теоретиків постмодернізму встановити конститутивні якості художньої культури зазначеної епохи, виявити її концептуальні категорії, змодельовати власне бачення світоконцепції доби. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні аналітичного, культурологічного, історичного, аксіологічного та системного підходів для розкриття основних засад мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століття. **Наукова новизна.** Розвинена система аргументів щодо твердження, що провідними категоріями світоконцепції висвітлюваної доби є плюралізм, інтертекстуальність та гра; здійснено ретроспективу трансформації даних дефініцій з метою конкретизації їх сутності в сучасних соціокультурних умовах; запропоновано уточнення змісту досліджуваної епохи. **Висновки.** Постмодернізм складний і суперечливий етап розвитку художньої культури. Його мистецтво постійно демонструє свою готовність до діалогу, визнання цінності будь-якої точки зору і світоглядних орієнтирів, апелювання до текстів різних історичних періодів, а водночас грайливе та глузливе відношення до життя та високих суспільних ідеалів. Представлена епоха прагне поєднати у собі риси всіх часів, однак залишається фрагментарною та дискретною, проголошує безглуздість життя, "перевідкриває" суб'єктивний світ людини, возвеличує культ незалежної особистості, яка йде проти загальноприйнятих правил. Проте вона орієнтується на масового "споживача", відтворює хаос і намагається раціонально осмислити високі естетичні та етичні ідеали.

Ключові слова: плюралізм, інтертекстуальність, гра, постмодернізм, художня культура.

Микуланинець Леся Михайлівна, кандидат искусствоведения, старший преподаватель кафедры пения, дирижирования и музыкально-теоретических дисциплин Мукачевского государственного университета

Концептуальные категории постмодернизма в дискурсе современной художественной культуры

Цель работы – на основе анализа и обобщения работ ведущих представителей и теоретиков постмодернизма установить конститутивные качества художественной культуры указанной эпохи, выявить ее концептуальные категории, смоделировать собственное видение концепции мира изучаемого исторического периода. **Методология** исследования включает применение аналитического, культурологического, исторического, аксиологического и системного подходов для раскрытия основных принципов искусства второй половины ХХ – начала ХХІ века. **Научная новизна.** Развита система аргументов относительно утверждения, что ведущими категориями философской концепции освещаемого времени является плюрализм, интертекстуальность и игра; осуществлена ретроспектива трансформации данных дефиниций с целью конкретизации их сущности в современных социокультурных условиях; предложено уточнение содержания изучаемой эпохи. **Выводы.** Постмодернизм – сложный и противоречивый этап развития художественной культуры. Его искусство постоянно демонстрирует свою готовность к диалогу, признание ценности любой точки зрения и мировоззренческих ориентиров, апеллирование к текстам различных исторических периодов, а вместе с тем игривое и насмешливое отношение к жизни, высоким идеалам общества. Представленная эпоха стремится объединить в себе черты всех времен, однако остается фрагментарной и дискретной, провозглашает бессмысленность жизни, заново "открывает" субъективный мир человека, возвеличивает культ независимой личности, которая идет против общепринятых правил. Однако она ориентируется на массового "потребителя", воспроизводит хаос и пытается рационально осмыслить высокие эстетические и этические идеалы.

Ключевые слова: плюрализм, интертекстуальность, игра, постмодернизм, художественная культура.

Mykulanynets Lesya, Senior Lecturer of the department of singing, conducting and music-theoretical disciplines of Mukachevo State University, Candidate of Arts

The conceptual categories of postmodernism in the discourse of modern artistic culture

The purpose of the article is on the basis of analysis and generalization of the main representatives and theorists of postmodernism to establish the constitutional qualities of artistic culture of this epoch, to identify its conceptual categories, and to simulate the own vision of the world conception of the period. The **methodology** of the research consists in application of analytical, cultural, historical, axiological and systematic approaches for revealing the basic principles of art of the second half of the 20th – the beginning of the 21st century. **Scientific novelty.** The article develops a system of arguments in relation to the assertion that the leading categories of world conception of the covered period are pluralism, intertextuality, and game. There was made a retrospective of the transformation of these definitions with the purpose to specify their essence in contemporary social and cultural conditions. There was proposed a clarification of the content of the studied epoch. **Conclusions.** Postmodernism is a complex and controversial stage in the development of artistic culture. Its art constantly demonstrates its own willingness for a dialogue, the recognition of the value of any point of view and ideological orienting points, address to the texts of various historical periods and at the same time playful and cursory attitude to life and high ideals of society. The represented epoch seeks to combine the features of all times however remains fragmentary and discrete. It proclaims the absurdity of life, reopens the subjective world of human; it exalts the cult of an independent person, which opposes the generally accepted rules but is oriented to the mass consumer. It recreates chaos and tries to rationally comprehend the high aesthetic and ethical ideals.

Keywords: pluralism, intertextuality, game, postmodernism, artistic culture.

Актуальність теми дослідження. У другій половині ХХ століття в європейський мистецький простір увірвався новий революційний напрям – постмодернізм, який кардинально змінив суспільну орієнтацію, що, в свою чергу, вплинуло на трансформацію свідомості та внутрішнього світу особистості.

Художня культура зазначеного періоду – складний і суперечливий феномен, у якому поєднані як елементи класичного мистецтва, так і новаторські, епатажні компоненти, які не вкладаються у традиційну ціннісну естетичну систему. Як і будь-який інший тип цивілізації, вона намагається виробити свої категорії, які сприяли б виявленню її сутності, висвітленню філософського підґрунтя існування, комплексному усвідомленню процесів, що відбуваються у світі в другій половині ХХ – початку ХХІ століття. Дослідженню змісту епохи, її основних засад присвячена велика кількість філософських, соціологічних, мистецтвознавчих, культурологічних та інших робіт. Це праці таких вчених, як: Ж. Бодрійяр, В. Бичков, Х. Кюнг, І. Гльїн, Н. Маньковська, А. Хайсен, М. Шульц та ін. В українській гуманітаристиці осмислення зазначеної доби знайшло своє втілення у працях Ю. Андруховича, Т. Гуменюк, Л. Лавринович, Н. Нітієвської, М. Павлишина, І. Старовойт, Т. Уварової та ін. Визначенню та характеристиці концептуальних категорій естетики постмодернізму присвячені творчі розвідки Ю. Наседкіна, О. Ратникової, А. Тарасової та ін.

Однак складність даного періоду, його швидкоплинність та постійна зміна, відсутність історичної дистанції між тим, хто вивчає вказану епоху й її соціально-культурні процеси, активне втиснення особистості науковця у вир постмодерністського життя спричиняють необхідність уточнення та розширення сутнісних параметрів концептуальних понять доби з позиції новітніх підходів гуманітарного знання. Зважаючи на неможливість у рамках однієї статті розкрити все коло проблем, пов'язаних із осягненням естетики другої половини ХХ – початку ХХІ століття, сконцентруємо нашу дослідницьку увагу на виявленні змісту ключових категорій епохи – плюралізму, інтертекстуальності та гри.

Мета дослідження. На основі аналізу та узагальнення праць провідних представників і теоретиків постмодернізму встановити конститутивні якості художньої культури зазначеної епохи, висвітлити її основні категорії, змодельовати власне бачення світоконцепції доби.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомим фактом є те, що мистецтво досліджуваного періоду досягає свого розвитку і певного утвердження в науковій та критичній літературі в останній третині ХХ століття. Саме в цей час, в основному в західній Європі, вперше з'являються праці, які дають розуміння терміна "постмодернізм" (В. Велин, Ч. Дженкс, Ж-Ф. Ліотар, І. Хасан).

Проте навіть у сучасних умовах, коли історія та теорія культури набули значних результатів, ми змушені констатувати, що тлумачення смислових і семіотичних позицій епохи є досить складним явищем. Невідрефлексованість та невизначеність підмінюються різними емпіричними фактами, які гостро ставлять питання відносно філософських категорій постмодернізму. Для відповіді на поставлені запити слід виявити його сутнісну характеристику.

Незважаючи на той факт, що названа доба вже досить щільно увійшла в обіг, у світовій і національній науковій думці відсутнє одностайне розуміння її змісту. Існують, як мінімум, два основні підходи до експлікації постмодернізму. Представники першого (Г. Гоффман, У. Еко, Р. Кунов) – визначають його як особливий тип світосприйняття, в якому домінуючими є свобода (яка може межувати з анархією), гра, порушення традицій, плюралізм, еkleктизм тощо. Прихильники іншого напрямку (В. Велин, Х. Кюнг, Л. Фідлер) пояснюють цей термін як специфічний різновид культури, який виникає у постіндустріальному суспільстві. Основною ціллю такого мистецтва є подолання розриву між масовою і елітарною творчістю.

Звичайно, єдиного усвідомлення епохи не може бути, оскільки це б суперечило самій її суті. Однак ми вважаємо, що постмодернізм – це синкретичне поняття, яке поєднує загальні тенденції історичної еволюції мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ століття, характеристики буття кризового періоду, особливий спосіб організації художньої реальності, своєрідне онтологічне відчуття сучасної людини.

Кардинально нова світоглядна картина світу формується внаслідок визнання і прийняття різних точок зору, які диктують змістовий культурний поліфонізм досліджуваного часу. Відповідно до цієї позиції розвивається ключова категорія постмодернізму – плюралізм. Вперше зазначений термін був введений до наукового вжитку Х. Вольфом (1712 р.) і означав протиставлення теорії монізму. Він розумівся як "принцип організації правового суспільства, який утверджував необхідність різноманіття його суб'єктів економічного, політичного і культурного життя" [9, 251–252].

Особливого поширення ідеї плюралізму зазнають, починаючи з другої половини ХІХ століття. Нинішній етап поступу гуманітарної науки пропонує величезне різноманіття праць, присвячених даній проблематиці. Дослідниця О. Ратникова виділяє п'ять основних спрямувань: онтологічне, епістемологічне, методологічне, соціально-культурне (сюди включені і культурно-філософські роботи), загально-світоглядне [10, 7].

У контексті даної статті, ми опираємось на погляди представників соціо-культурного та загально-світоглядного напрямку (С. Аверінцева, А. Єрмоленка, Ф. Лазарева, В. Лекторського, А. Момджяна, Д. Рісмена, Д. Трумена та ін.), провідна думка яких полягає у тому, що плюралізм характеризується контекстуальністю, фрагментацією, децентрацією, мінливістю, невизначеністю меж, іронією та ін.

У сучасній інтерпретації означене поняття есплікється як співіснування різних, часом полярних, але рівноцінних елементів єдиного цілого, визнання множинності точок зору, багатолікості світу. Постмодерністська дійсність постає синтезом розмаїтих цивілізацій, епох, напрямів, стилів тощо. Це дає усвідомлення відсутності істини, відмову від канонів і авторитетів, іронічне ставлення до життя, багатоваріантність мистецьких рішень. Різноманіття, з одного боку, сприяє можливості з'єднувати художні здобутки представленого часу з попередніми історичними періодами, користуючись такими прийомами як монтаж, колаж, метафора, цитування тощо. З іншого – відстоює право на самостійний,

індивідуальний шлях розвитку, на який не впливають жодні закони та традиції. Ідея плюралізму знайшла своє відображення у таких бінарних філософських засадах як: свобода й емансипація особистості, мистецький діалог і самодостатність та значущість окремої культури, ідентичність і самобутність, персона і соціум тощо. Ці процеси виводять на перший план еkleктизм та колаж – одну із найсуттєвіших ознак епохи. Вони проявляються у змішанні стилів, тем та сюжетів у рамках єдиного твору, порушенні логіки викладу мистецького зразку, вилученні з природного оточення чи контексту певної думки чи форми, кардинально змінюючи їх семантичне значення.

Отже, взірці постмодернізму демонструють свою причетність до традицій, і разом з тим повністю заперечують її існування в ортодоксальному вигляді, іноді відверто знущаються над ідеалами, втіленими у прикладах тих історичних періодів, до яких вони апелюють. Зазвичай таке поєднання непоєднуваного має на меті привести "споживача" культури в стан шоку, вивести його з емоційної рівноваги, тим самим утвердити інакшість та прогресивність креативного методу митця даної епохи. Найчастіше епатування постмодерністськими творцями відбувається за рахунок насміханням над еталонами, які є уособленням основних ідей Нового часу. Тому розрив із ними тлумачиться як творча свобода від будь-яких догм і диктату розуму.

Наявність в художньому тексті цитат, алюзій, різного роду ремінісценцій, які органічно входять до плюралістичної концептуальної моделі висвітлюваного нами часу, приводить до проблеми інтертекстуальності. Заявлена дефініція була введена до наукового вжитку Юлією Крістєвою в 1966 році. Мислителька так визначає її: "пермутація текстів, яка означає, що у просторі того чи іншого тексту взаємно перетинаються та нейтралізують один одного декілька висловів, взятих із інших текстів" [7, 170]. Класичного формулювання терміну дав Р. Барт, який так описав його: "Кожен текст є інтертекстом. Інші тексти присутні у ньому на різних рівнях у більш чи менш знайомих формах. Кожен текст постає новою тканиною, зітканою зі старих цитат. Уривки культурних кодів, формул, ритмічних структур, фрагменти соціальних ідіом, тощо – всі вони ввібрані текстом і перемішані у ньому, оскільки завжди до тексту і навколо нього існує мова" [1, 415].

Інтертекстуальність встановлює зв'язок між епохами та традиціями цілих поколінь. Вона є переосмисленням досвіду попередніх історичних періодів і ретрансляцією в сучасних соціокультурних умовах. Зважаючи на це, зазначене поняття можна визначити як особливий спосіб "народження" інакшого "художнього-смыслового тексту" в другій половині ХХ – початку ХХІ століття, що базується на змішанні яких-небудь ідей, синтез яких продукує новий самобутній креативний зразок. Основною його рисою є внутрішня неоднорідність, відкритість, множинність смислів.

Дуже часто культура постмодернізму сприймається як суцільний інтертекст, що містить відгомін інших творів, які є попередниками і сучасні йому. Певним інтертекстом мислителі епохи вважають і саму особистість, особливо творчу, у свідомості якої дивним чином відображений трансформований культурний та історичний досвід всього людства. Тому й індивіда часто вивчають через документи, які створені ним. В українській гуманітарній науці цим займаються представники біографічного підходу (І. Голубович, Т.Ємельянова С. Іконникова, Л. Микуланинець, О.Попович Т. Росул та ін.)

В постмодернізмі інтертекстуальність на феноменологічній основі поєднує гру. Р. Барт зазначає, що дане явище передбачає "бавлення" дискурсів – історичних, стильових, ідеологічних, безкінечних і переплетених між собою. Вона (інтертекстуальність) є основним методом втілення ідей автора, зберігаючи при цьому відкритість для подальших трактовок того зразку, який створюється у її процесі. Весь світ гіпертексту стає об'єктом і простором для гри.

Грайливе відношення до дійсності – характерна риса художньої культури другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Однак це не є новим завоюванням досліджуваного нами періоду. Гра завжди була однією із форм естетичної дійсності, оскільки вона не несе якої-небудь зовнішньої заборони, а, на відміну від діяльності, містить зміст сама у собі. У різні часи даний феномен розумівся своєрідно: в Античності – засіб виховання, Середньовіччі – символ гріховності, починаючи з епохи Відродження – як мистецький прийом, який створює світ ілюзій і емоційно впливає на людину. З ХVІІІ століття у науковій думці поступово починає формуватись теорія гри, у витоків якої стояли Е. Кант, Ф. Шіллер, Ф. Фребель та ін., а у ХХ – відомий нідерландський мислитель Й. Хейзінга обґрунтував ігрову концепцію культури. Іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет висловив думку, що "бавлення" протистоїть буденності і примітивності людського буття. У. Еко зазначав, що дане явище – основа будь-якого мистецького процесу, зокрема грайливий початок властивий самій природі постмодерної дійсності [3, 213].

У філософії другої половини ХХ століття гра тісно пов'язана з реконструкцією – унікальним критерієм аналізу художнього тексту, який був запропонований французьким філософом Жаком Деррідою. Його сутність полягає у виявленні в документі епохи прихованих, непомітних не лише читачу, а й автору суперечностей задля неоднозначного розуміння його змісту. Даний підхід стає тією формою бавлення, яка покликана позбавити людину конкретних еталонів пізнання, утвердити культурний поліфонізм, визнати значущо-смыслові інстанції, серед яких індивід може самостійно обирати правдиву. Гра постає як життєва стратегія, що сприяє усвідомленню персоною своєї ідентичності та самовизначенню. Вона є універсальною цінністю і константою, яка спроможна створити парадоксальну цілісність світообразу. Таке відношення до дійсності і людини є оригінальною спробою культури досягнути істинність і самобутність. У зазначений період знімаються будь-які правила гри, більше того, особистість може навіть не підозрювати, що вона бере у ній участь.

Використання інтертекстуальності в постмодернізмі знищує ізоляцію й завершеність. В даній епосі реальність тлумачиться як певний синтез різних забав на рівні комбінацій гіпертекстів. Для цього

часу характерним є використання багатоманітних видів мистецької гри: з текстом, контекстом, гіпертекстом, стильовими та жанровими моделями, презентацією художнього твору, постатями автора та "споживача" його діяльності.

У XXI столітті культура розвивається як гра, яка формує абстрактне мислення і фантазію людини, надає свободу. Узначений принцип допомагає "вийти" персоні із світу хаосу, агресії, руйнації. Це своєрідна захисна тактика особистості, яка протистоїть дисгармонії сучасного світу.

Висновки. Отже, проведений аналіз наукових праць, присвячених питанням постмодернізму, дозволив констатувати, що це надзвичайно складний і суперечливий етап трансформації мистецтва. Він став свідченням кризових явищ у соціумі другої половини ХХ – початку ХХІ століття, які виявились у особливому світосприйнятті. Для епохи характерними є відчуття розчарованості, розгубленості, абсурдності буття. З одного боку, постмодернізм є кардинально новим напрямом, оскільки сповідує ідеї та форми висловлювання, які ще ніколи не поставали перед людством та особистістю. З іншого – він майже нічого не продукує власного, використовує у якості основи творчі здобутки попередніх століть. Його мистецтво постійно демонструє свою готовність до діалогу – культур, стилів, визнання цінності будь-якої точки зору і світоглядних орієнтирів, апелювання до текстів різних історичних періодів, і разом з тим, грайливе та глузливе відношення до життя та високих ідеалів суспільства. Наслідком цих процесів є висування у якості концептуальних естетичних категорій плюралізму, інтертекстуальності та гри.

Постмодернізм дуже неоднозначний. Він намагається поєднати у собі риси всіх історичних епох, і разом з тим, залишається фрагментарним та дискретним; проголошує безглуздість життя і прагне "перевідкрити" суб'єктивний світ людини, знайти втрачене персоною "Я"; возвеличує культ незалежної особистості, яка іде проти загальноприйнятих правил і орієнтується на масового "споживача", який вимагає примітивних мистецьких творів; відтворює хаос і намагається раціонально осмислити високі естетичні та етичні ідеали. Постмодернізм постає як певний тип менталітету персони другої половини ХХ – початку ХХІ століття, своєрідний спосіб відтворення світовідчуття кінцевості історії, яке через проголошення кризового стану культури прагне вивести людство на нові шляхи розвитку.

Представлена стаття не вичерпує всі аспекти заявленої проблематики. Перспективними нам вважаються дослідження концептуальних категорій епохи з позиції релігієзнавства, історичної та соціологічної наук, а також вивчення постмодернізму в аспекті осмислення таких понять, як "іронія", "колаж", "образ", "синтез", "смерть автора" та ін.

Література

1. Барт Р. От произведения к тексту / Р. Барт // Р. Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – С. 413–422.
2. Білозуб А.І. Інтертекстуальність у художньому постмодерністському дискурсі / А.І. Білозуб // Лінгвістичні студії: збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 23. – С. 121–124.
3. Еко У. Ім'я рози: Роман / У. Еко // Переклад з італ., передмова і глосарій М.І.Прокопович; Худож.-оформлювачі Б.П.Бублик, В.А.Мурликін. — Харків: Фоліо, 2007. — 575с. (Б-ка світ. літ.).
4. Загороднева Ю.А. Постмодернистская игра: кто задает правила? / Ю.А. Загороднева // Вестник Челябинского государственного университета: Философия. Социология. Культурология. – 2011. – Вып.21. – С. 115–118.
5. Ильин И.П. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа / И.П. Ильин. – М.: Интрада. – 1998. – 256 с.
6. История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли : в 5 т. / ред.-сост. Л.Я. Рейнгард. – М.: Искусство, 1967. – Т.3. – 1967. – 1006 с.
7. Кристева Ю. Слово, диалог и роман / Ю. Кристева // Избранные труды: Разрушение поэтики. – М.: РОССПЭН, 2004. – 565 с.
8. Левин Г.Д. Новая философская энциклопедия / Г.Д. Левин. – Москва, 2001. – Т.3. – С. 251–252.
9. Литвин Т.С. Культурний плюралізм: на маргінесі модерну і постмодерну / Т.С. Литвин // Антропологічні виміри філософських досліджень. – 2012. – Вип.1. – С. 99–103.
10. Ратникова О.В. Еволюція ідей плюралізму в американській прагматистській філософії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 09.00.05. "Історія філософії" / О.В. Ратникова. – К., 2016. – 22 с.

References

1. Bart, R. (1989). From work to text. Moscow: Progress [in Russian].
2. Belozub, A.I. (2011). Intertextuality in the art postmodern discourse. Linguistic studios: a collection of scientific works, 23, 121 – 124 [in Ukrainian].
3. Eco, W. (2007). Name of the rose: Novel. (M.I. Prokopovych, Trans). Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
4. Zagorodneva, Y.A. (2011). Postmodern game: who sets the rules? Bulletin of the Chelyabinsk State University: Philosophy. Sociology. Culturology, 21, 115 – 118 [in Russian].
5. Ilyin, I.P. (1998). Postmodernism from the beginning to the end of the century: the evolution of the scientific myth. Moscow: Intrada [in Russian].
6. Rheingard, L.Y.(Eds.) (1967). History of aesthetics. Monuments of world aesthetic thought (Vols.3). Moscow: Art [in Russian].
7. Kristeva, Y. (2004). Word, Dialogue and Novel. Moscow: ROSSPEN [in Russian].
8. Levin, G.D. (2001). New philosophical encyclopedia (Vols.3). Moscow [in Russian].
9. Litvin, T.S. (2012). Cultural pluralism: on the margin of modernism and postmodernism. Anthropological dimensions of philosophical research, 1, 99 – 103 [in Ukrainian].
10. Ratnikova, O.V. (2016). Evolution of ideas of pluralism in the American pragmatic philosophy. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.10.2017 р.

Нечаєнко Тетяна Василівна
доцент кафедри тележурналістики,
дикторів та ведучих телепрограм
Київського національного університету
культури і мистецтв
nechaenko.t@gmail.com;
Винар Ольга Богданівна
асистент кафедри режисури та акторського
мистецтва Київського національного
університету культури і мистецтв

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ТРЕНУВАННЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ МОВНОГО АПАРАТУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕАТРУ І КІНО

Мета роботи - систематизувати основні концептуальні завдання тренінгу дихальної системи мовного апарату майбутніх майстрів театру і кіно. Проаналізувати класифікацію існуючих систем дихання мовного апарату у театральній педагогіці. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні аналітичного, функціонального, порівняльного, мистецтвознавчого, системного, аксіоматичного методів дослідження концептуальної моделі тренування дихальної системи мовного апарату майбутніх фахівців театру і кіно. У структуризації та компаративному аналізі необхідних способів дихальних вправ для розвитку і формування необхідних знань, навичок та умінь творчого індивідуума. **Наукова новизна** полягає у апробації інноваційних розробок з питань вивчення дисципліни "Сценічне мовлення" та у теоретичному обґрунтуванні створення програми-моделі ефективних форм тренування професійного дихання під час сценічної дії. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки, що, по-перше, загальновідому класифікацію типів дихання та різних систем дихальних вправ у професійній підготовці майбутніх фахівців сценічного мистецтва не потрібно сприймати як догму, а у процесі викладання обирати індивідуальну програму-модель навчання; по-друге, для успішного проведення тренувальних дихальних вправ насамперед слід виправити поставу, оволодіти вільним від зайвого напруження положенням тіла, невимушеною, природною і пластичною постановою голови, плечей, спини; по-третє, працюючи над дихальними вправами необхідно пам'ятати, що виконувати їх треба не механічно, а обов'язково через образне бачення, через магічне "начебто". Цього потребує віра в те, що "я" роблю, розвитку фантазії, особливої уваги на об'єкт дихання і на точність виконання поставленої мети. Це означає, не просто видихнути повітря зі звуком чи без нього, а навчитися впливати чи діяти на обраний об'єкт; і, останнє, система дихальних вправ йогов на сьогодні – є найбільш прогресивною у створенні програми-моделі викладання сценічного мовлення у вищих навчальних закладах мистецького спрямування.

Ключові слова: словесна дія, сценічне мовлення, театр, кіно, дихальна система мовного апарату, техніка мовлення.

Нечаєнко Тетяна Василівна, доцент кафедри тележурналістики, дикторів і ведучих телепрограм Київського національного університету культури і мистецтв; Винар Ольга Богданівна, асистент кафедри режисури і акторського мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв

Концептуальная модель тренировки дыхательной системы голосового аппарата будущих специалистов театра и кино

Цель работы. Систематизировать основные концептуальные задания тренинга дыхательной системы словесного аппарата будущих мастеров театра и кино. Проанализировать классификацию существующих систем дыхательного аппарата в театральной педагогике. **Методология** исследования заключается в применении аналитического, функционального, сравнительного, искусствоведческого, системного аксиоматического методов исследования концептуальной модели тренировки дыхательной системы голосового аппарата будущих специалистов театра и кино. В структуризации и компаративном анализе необходимых способов дыхательных упражнений для развития и формирования необходимых знаний, навыков и умений творческого индивидуума. **Научная новизна** заключается в апробации инновационных разработок по вопросам изучения дисциплины "Сценическая речь" и в теоретическом обосновании создания программы-модели эффективных форм тренировки профессионального дыхания во время сценического действия. **Выводы.** В результате проведенного исследования можно сделать следующие выводы, что, во-первых, общеизвестную классификацию типов дыхания и различных систем дыхательных упражнений в профессиональной подготовке будущих специалистов сценического искусства не желательно воспринимать как догму, а в процессе преподавания использовать индивидуальную программу-модель обучения; во-вторых, для успешного проведения тренинговых упражнений, прежде всего, необходимо исправить осанку, овладеть свободным от излишнего напряжения положением тела, непосредственным, природным и пластическим положением головы, плеч, спины; в-третьих, во время работы над дыхательными упражнениями необходимо помнить, что исполнять их необходимо не механически, а обязательно через образное видение, через магическое "как бы". Этого требует вера в то, что "я" делаю, развитию фантазии, особого внимания на объект дыхания и на точность исполнения поставленной цели. Это означает не просто выдохнуть воздух со звуком или без него, а научиться влиять или действовать на выбранный объект; и, последнее, система дыхательных упражнений йогов на сегодняшний день – есть наиболее прогрессивной в создании программы-модели преподавания сценической речи в высших учебных заведениях искусства.

Ключевые слова: словесное действие, сценическая речь, театр, кино, дыхательная система голосового аппарата, техника речи.

ЗМІСТ

Культурологія

<i>Павлова О. Ю.</i>	Культурні практики університету: між дисципліною та дискурсом 3
<i>Петрова І. В.</i>	Роль дозвілля в архаїчній Греції: на прикладі творів Гомера та Гесіода 8
<i>Гафурова О. В., Єрмоленко В.М.</i>	Правові проблеми функціонування народних художніх промислів у контексті сільського розвитку 12
<i>Карпенко О. В., Наместнік В. В.</i>	Culture of governance services providing [Культура надання управлінських послуг] 16
<i>Кунанець Н. Е., Липак Г. І.</i>	Консолідовані інформаційні ресурси установ соціальної пам'яті: виклики сучасності 21
<i>Мартинишин Я. М., Коваленко Є. Я.</i>	Смисли в культурі управління 26
<i>Сабадаш Ю. С.</i>	Гуманістичні ідеали Північного Ренесансу в "Утопії" Томаса Мора 31
<i>Скорик А. Я.</i>	Мас-медіа як віддзеркалення соціокультурних трансформацій суспільства 37
<i>Шинкарук Л. В., Шинкарук О. В.</i>	Social and cultural bases of educational services provision and supply of labor market [Соціокультурні засади надання освітніх послуг та забезпечення ринку праці] 42
<i>Аманмурадов Н.</i>	Туркменістан у геокультурному просторі Центральної Азії та його культурні зв'язки з Україною 48
<i>Гоц Л. С.</i>	Архетип і архетипний образ: проблеми термінології у дослідженнях культури 52
<i>Денисюк Ж. З.</i>	Етнокультурні цінності в контексті трансформацій соціуму 57
<i>Капранов Я. В.</i>	Antropogenesis triad "brain – conscience – language" as cultural determiner [Антропогенезна тріада "мозок – мислення – мова" як культурологічна детермінанта] 62
<i>Копієвська О. Р.</i>	Cultural Practices and Applied Cultural Studies: Issues of Their Interconnection [Культурні практики і прикладна культурологія: проблеми взаємозв'язку] 67
<i>Овчарук О. В.</i>	Культурологічна концепція ідеалу людини Анатолія Федя 72
<i>Садovenko С. М.</i>	Обрядовість у хронотопі радянської культури: від традиційних до новітніх утворень 76
<i>Єрьомін В. Ю.</i>	Феномен античної філософії у теорії культури інтегрального традиціоналізму 83

Мистецтвознавство

<i>Безручко О. В.</i>	The unique life path and creative activity of Ukrainian documentary director O.M. Shopin [Унікальний життєвий шлях і творча діяльність українського режисера документальних фільмів О.М. Шопіна] 89
<i>Конта Р. М., Козлов М. В.</i>	Філарет Колесса – основоположник українського етнографічного музикознавства: дорадянська історіографія 93
<i>Мозгальова Н. Г., Ліва Н. В.</i>	Рецепція сакрального в європейській музичній культурі другої половини ХХ – початку ХХІ століття: методологічний аспект 100
<i>Платонов Б. О., Мазур В. П.</i>	Огляд ринків й прогнозування оціночної вартості художніх творів (Частина І – світові ринки) 106
<i>Школьна О. В.</i>	Питання підготовки мистецтвознавців-експертів із супроводу культурних цінностей в умовах збройного конфлікту 113

Абрамович О. О., Пивоварова К. В.	Режисерські пошуки театральних форм 90-х років ХХ століття 117
Білаш О. С.	Дитячі балети Генріха Майорова: до історії київського періоду творчості балетмейстера (1972-1978 рр.) 122
Бірілло І.	Heuristic thinking as a condition of successful professional career of future of environment designers [Евристичне мислення як умова успішної професійної діяльності майбутніх дизайнерів середовища] 126
Вишотравка Л. І.	Творча діяльність Віктора Яременка у контексті розвитку українського балетного театру на рубежі ХХ–ХХІ століть 131
Гула Є. П.	Пластика в мистецтві України 135
Дубрієна А. П.	Просторово-часовий вимір українського абстрактного мистецтва 141
Донченко Н. П., Зайцева І. Є., Татаренко М. Г.	"Рок-опера": до питання становлення та розвитку жанру 146
Іванніков Т. П.	Феномен етнокультурних взаємодій у гітарній музиці Душана Богдановича: "Шість балканських мініатюр" 154
Ільєнко І. М.	Соціокультурна акомодация джазу в першій половині ХХ століття: до питання взаємодії мистецтв 159
Каблова Т. Б., Тетеря В. М.	Male ensemble "Kozatski zabavy" in the context of modern cultural industries [Чоловічий гурт "Козацькі забави" в контексті культурних індустрій сучасності] 164
Казначеева Т. О.	National trends in the dance genres of Polish and Czech opera of the period of the national school development [Національні тенденції у танцювальних жанрах польської і чеської опер періоду формування національних шкіл] 168
Кравченко А. І.	Historiography of research of Ukrainian chamber art: chronological, problematic and methodological aspects of classification [Історіографія дослідження камерно-інструментального мистецтва України: хронологічні, проблемні та методологічні аспекти класифікації] 172
Куц Є. В.	Музика у добу вірусної комунікації (частина друга) 177
Легка С. А.	Перші балетні інтерпретації творів А. Чехова 183
Мазепа Т. Л.	Соціокультурні функції музичних товариств у європейському просторі ХІХ – початку ХХ століття 187
Микуланинець Л. М.	Концептуальні категорії постмодернізму в дискурсі сучасної художньої культури 192
Нечаснко Т. В., Винар О. Б.	Концептуальна модель тренування дихальної системи мовного апарату майбутніх фахівців театру і кіно 196
Підлипська А. М.	Балетний театр як об'єкт критичного осмислення у сучасній Україні 200
Палаженко О. П.	Компонентна структура виконавських умінь музиканта-духовика 204
Прищенко С. В.	Advertising graphics in the structure of integrated art discipline "design of advertising" [Рекламна графіка в структурі інтегрованої художньої дисципліни "Дизайн реклами"] 207
Совгира Т. І.	Специфіка розмовної естради на телебаченні: питання становлення та жанроутворення 212
Толмачов Р. В.	Теоретико-методологічні особливості роботи з дитячим хором 216
Хіль О. М.	"Childhood-Youthhood" as Special Psychocultural Category and Its Special Mission in Culture and Arts of the XX Century ["Дитинство-юнацтво" як особлива психосоціокультурна категорія і її спеціальна місія у культурі та мистецтві ХХ століття] 222

Чупріна Н. В., Кузьменко О. В.	Структурування актуального проектного образу із застосуванням інноваційних засобів формоутворення на основі рок-культури в умовах сучасної індустрії моди 229
Шабаліна О. М.	Intersection of performative and choreographic arts of the Eastern Europe early in the 21st century [Перетин перформативного й хореографічного мистецтв Східної Європи початку XXI століття] 237
Юдова-Романова К. В. Ян І. М.	Пневматичні засоби конструювання сценічного простору .....242 The role of Ukrainian music and drama theatre in preservation and development of cultural traditions of the Ukrainian nation of the last third of the XIX – beginning of the XX century [Роль українського музично-драматичного театру в збереженні та розвитку культурних традицій української нації в останній третині XIX – на початку XX століття] 248
Бабченко Я. Ю.	International puppet festival "Podilska Lyalka" in art creative process of the development of theater festival movement in Ukraine [Міжнародний фестиваль "Подільська лялька" у художньо-творчому процесі розвитку театральньо-фестивального руху в Україні] 252
Ладоненко М. І.	Комеморативні монети України як прояв національної ідентичності в умовах євроінтеграції 256
Малий Д. М.	"Perpetuum mobile" by V. Muzhchyl as an example of conceptualism in music at the beginning of XXI century ["Perpetuum mobile" В. Мужчиля як зразок концептуалізму в музиці початку XXI століття] 260
Набокова Г. В.	Entertaining television in the forming of the spiritual culture of the Ukrainian youth [Роль розважального телебачення у формуванні духовної культури української молоді] 266
Трофимов А.	Poetic symbolism in the musical heritage of N. Myaskovsky [Поетичний символізм у музичній спадщині М. Мясковського] 270
Фісун М. М.	The Specifics of Pop and Jazz Performance in Soul Style [Специфіка естрадно-джазового виконавства в стилі соул] 276

Відгуки. Рецензії. Повідомлення

Нефедов С. Ю., Шульгіна В. Д., Садовенко С. М.	Зіркове свято на легендарній сцені 281
Садовенко С. М.	VII Міжнародна науково-практична конференція "Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: виклики і концепції сьогодення" 282
Меднікова Г. С.	Рецензія на монографію Денисюк Ж.З. "Постфольклор інтернет-комунікації в аксіологічному вимірі" 285
Петрова І. В.	Клечальні дні Миколи Ткача. Рецензія на бібліографічний покажчик Ткача Миколи Михайловича (до 75-річчя від дня народження) 286

СОДЕРЖАНИЕ

Культурология

<i>Павлова Е. Ю.</i>	Культурные практики университета: между дисциплиной и дискурсом 3
<i>Петрова И. В.</i>	Роль досуга в архаической Греции: на примере трудов Гомера и Гесиода 8
<i>Гафурова Е. В., Ермоленко В. М.</i>	Правовые проблемы функционирования народных художественных промыслов в контексте сельского развития 12
<i>Карпенко А. В., Наместник В. В.</i>	Культура предоставления управленческих услуг 16
<i>Кунанец Н. Э., Лыпак Г. И.</i>	Консолидированные информационные ресурсы институтов социальной памяти: вызовы современности 21
<i>Мартынишин Я. Н., Коваленко Е. Я.</i>	Смыслы в культуре управления 26
<i>Сабадаш Ю. С., Никольченко Ю. М.</i>	Гуманистические идеалы Северного Ренессанса в "Утопии" Томаса Мора 31
<i>Скорик А. Я.</i>	Масс-медиа как отражение социокультурных трансформаций общества 37
<i>Шинкарук Л. В., Шинкарук А. В.</i>	Социокультурные основы предоставления образовательных услуг и обеспечения рынка труда 42
<i>Аманмурадов Н.</i>	Туркменистан в геокультурном пространстве Центральной Азии и его культурные связи с Украиной 48
<i>Гоц Л. С.</i>	Архетип и архетипический образ: проблемы терминологии в исследованиях культуры 52
<i>Денисюк Ж. З.</i>	Этнокультурные ценности в контексте трансформаций социума 57
<i>Капранов Я. В.</i>	Антропогенезная триада "мозг – мышление – язык" как культурологическая детерминанта 62
<i>Копиевская О. Р.</i>	Культурные практики и прикладная культурология: проблемы взаимосвязи 67
<i>Овчарук О. В.</i>	Культурологическая концепция идеала человека Анатолия Федя 72
<i>Садovenko С. Н.</i>	Обрядность в хронотопе советской культуры: от традиционных до новых образований 76
<i>Ерёмин В. Ю.</i>	Феномен античной философии в теории культуры интегрального традиционализма 83

Искусствоведение

<i>Безручко А. В.</i>	Уникальный жизненный путь и творческая деятельность украинского режиссера документальных фильмов А.М. Шопина 89
<i>Конта Р. М., Козлов Н. В.</i>	Филарет Колесса – основатель украинского этнографического музыковедения: досоветская историография 93
<i>Мозгалёва Н. Г., Левая Н. В.</i>	Рецепция сакрального в европейской музыкальной культуре второй половины XX – в начале XXI века: методологический аспект 100
<i>Платонов Б. А., Мазур В. П.</i>	Обзор рынков и прогнозирование оценочной стоимости художественных произведений (Часть I – мировые рынки) 106
<i>Школьная О. В.</i>	Вопросы подготовки искусствоведов-экспертов по сопровождению культурных ценностей в условиях вооружённого конфликта 113

Абрамович Е. А., Пивоварова К. В.	Режиссерские поиски театральных форм 90-х годов XX века 117
Белаш О. С.	Детские балеты Генриха Майорова: к истории киевского периода творчества балетмейстера (1972-1978 гг.) 122
Бирилло И.	Эвристическое мышление как условие успешной профессиональной деятельности будущих дизайнеров среды 126
Вышотравка Л. И.	Творческая деятельность Виктора Яременко в контексте развития украинского балетного театра на рубеже XX-XXI веков 131
Гула Е. П.	Пластика в искусстве Украины 135
Дубривна А. П.	Пространственно-временное измерение украинского абстрактного искусства 141
Донченко Н. П., Зайцева И. Е., Татаренко М. Г.	"Рок-опера": к вопросу становления и развития жанра 146
Иванников Т. П.	Феномен этнокультурных взаимодействий в гитарной музыке Душана Богдановича: "Шесть балканских миниатюр" 154
Ильенко И. Н.	Социокультурная аккомодация джаза в первой половине XX столетия: к вопросу взаимодействия искусств 159
Каблова Т. Б., Тетеря В. М.	Мужская группа "Козацкие забавы" в контексте культурных индустрий современности 164
Казначеева Т. А.	Национальные тенденции в танцевальных жанрах польской и чешской опер периода формирования национальных школ 168
Кравченко А. И.	Историография исследования камерно-инструментального искусства Украины: хронологические, проблемные и методологические аспекты классификации 172
Куц Е. В.	Музыка в эпоху вирусной коммуникации 177
Легкая С. А.	Первые балетные интерпретации произведений А. Чехова 183
Мазепа Т. Л.	Социокультурные функции музыкальных обществ в европейском пространстве XIX – начала XX века 187
Микуланинец Л. М.	Концептуальные категории постмодернизма в дискурсе современной художественной культуры 192
Нечаенко Т. В., Винар О. Б.	Концептуальная модель тренировки дыхательной системы голосового аппарата будущих специалистов театра и кино 196
Пидлыпская А. Н.	Балетный театр как объект критического осмысления в современной Украине 200
Палаженко О. П.	Компонентная структура исполнительских умений музыканта-духовика 204
Прищенко С. В.	Рекламная графика в структуре интегрированной художественной дисциплины "Дизайн рекламы" 207
Совгира Т. И.	Специфика разговорной эстрады на телевидении: вопросы становления и жанрообразования 212
Толмачов Р. В.	Особенности теории и методологии работы с детским хором 216
Хиль Е. М.	"Детство-юношество" как особая психосоциокультурная категория и ее специальная миссия в культуре и искусстве XX века 222
Чуприна Н. В., Кузьменко О. В.	Структурирование актуального проектного образа с применением инновационных средств формообразования на основе рок-культуры в условиях современной индустрии моды 229
Шабалина Е. Н.	Пересечение перформативного и хореографического искусств Восточной Европы начала XXI века 237
Юдова-Романова Е. В.	Пневматические средства конструирования сценического пространства 242

Ян И. Н.	Роль украинского музыкально-драматического театра в сохранении и развитии культурных традиций украинской нации в последней трети XIX – в начале XX века 248
Бабченко Я. Ю.	Международный фестиваль "Подільська лялька" в художественно-творческом процессе развития театрально-фестивального движения в Украине 252
Ладоненко М. И.	Комеморативные монеты Украины как проявление национальной идентичности в условиях евроинтеграции 256
Малый Д. Н.	"Perpetuum mobile" В. Мужчиля как образец концептуализма в музыке начала XXI века 260
Набокова А. В.	Роль развлекательного телевидения в формировании духовной культуры украинской молодежи 266
Трофимов А.	Поэтический символизм в музыкальном наследии Н. Мясковского 270
Фисун М. Н.	Специфика эстрадно-джазового исполнительства в стиле соул 276

Отзывы. Рецензии. Сообщения

Нефедов С. Ю., Шульгина В. Д., Садовенко С. Н.	Звездный праздник на легендарной сцене 281
Садовенко С. Н.	VII Международная научно-практическая конференция "Деятельность продюсера в культурно-художественном пространстве XXI века: вызовы и концепции настоящего " 282
Медникова Г. С.	Рецензия на монографию Денисюк Ж.З. "Постфольклор интернет-коммуникации в аксиологическом измерении " 285
Петрова И. В.	Клечальные дни Николая Ткача. Рецензия на библиографический указатель Ткача Николая Михайловича (к 75-летию со дня рождения) 086

CONTENTS

Culturology

Pavlova O.	Cultural practices of university: between discipline and discourse	3
Petrova I.	The role of leisure in archaic Greece: the example of the works of Homer and Hesiod	8
Gafurova O., Yermolenko V.	Legal problems of the functioning of folk arts and crafts in the context of rural development	12
Karpenko O., Namestnik V.	Culture of governance services providing	16
Kunanets N., Lypak H.	Consolidated Information Resources of Social Memory Institutions: Challenges of Modernity	21
Martynyshyn Ya., Kovalenko E.	The meanings in the management culture	26
Sabadash Ju., Nikolchenko Jo.	Humanistic ideals of the north renaissance in 'the utopia' by Thomas More	31
Skoryk A.	Mass media as a reflection of socio-cultural transformations of society	37
Shynkaruk L., Shynkaruk O.	Social and cultural bases of educational services provision and supply of labor market	42
Amanmuradov N.	Turkmenistan in the geocultural space of Central Asia and cultural ties with Ukraine	48
Gotz L.	Archetype and archetypal image: the problems of terminology in cultural studies	52
Denysyuk Zh.	Ethnocultural values in the context transformations of society	57
Kapranov Ya.	Antropogenesis triad "brain – conscience – language" as cultural determiner	62
Kopiyevska O.	Cultural Practices and Applied Cultural Studies: Issues of Their Interconnection	67
Ovcharuk O.	The cultural conception of ideal of a man by Anatoly Fed	72
Sadovenko S.	Rituality in the chronotope of Soviet culture: from traditional formations to new ones	76
Yeremin V.	The phenomenon of antique philosophy in the cultural theory of integral traditionalism	83

Art Criticism

Bezruchko O.	The unique life path and creative activity of Ukrainian documentary director O.M. Shopin	89
Konta R., Kozlov M.	Filaret Kolessa – the founder of the Ukrainian ethnographic musicology: pre-Soviet historiography	93
Mozgaliova N., Liva N.	Reception of the sacred in European musical culture in the second half of the 20th – beginning of the 21st centuries: methodological aspect	100
Platonov B., Mazur V.	Review of markets and forecasting of the estimated value of works of art (Part I – world markets)	106
Shkolna O.	Questions of training of critics-experts on accompanying of cultural values in the conditions on military conflict	113
Abramovych O., Pyvovarova K.	Director's searches for theatrical forms during the 90s of the 20 century	117

Bilash O.	Children's ballets of Henry Mayorov. History of the Kyiv period of the ballet master's art (1972-1978)	122
Birillo I.	Heuristic thinking as a condition of successful professional career of future of environment designers	126
Vyshotravka L.	Creative activity of Viktor Yaremenko in the context of development of the Ukrainian ballet theater at the turn of the 20th and 21st centuries	131
Hula Ye.	The plastic in Ukrainian Art	135
Dubrivna A.	Spatial and temporal dimension of Ukrainian abstract art	141
Donchenko N., Zaitseva I., Tatarenko M.	"Rock opera": the question of formation and development of the genre	146
Ivannikov T.	The phenomenon of ethno-cultural interactions in the guitar music of Dusan Bogdanovic: "Six Balkan miniatures"	154
Iliencko I.	Socio-cultural accommodation of jazz in the first half of the twentieth century: the question of interaction of arts	159
Kablova T., Teteria V.	ale ensemble "KOZATSKI ZABAVY" in the context M of modern cultural industries	164
Kaznacheeva T.	National trends in the dance genres of polish and Czech opera of the period of the national school development	168
Kravchenko A.	Historiography of research of Ukrainian chamber art: chronological, problematic and methodological aspects of classification	172
Kushch Eu.	Music in the Age of Viral Communication	177
Legka S.	The first ballet interpretations of A. Chekhov's work	183
Mazepa T.	Sociocultural functions of musical societies in Europe of the XIX century – beginning of the XX century	187
Mykulanynets L.	The conceptual categories of postmodernism in the discourse of modern artistic culture	192
Nechayenko T., Vinar O.	The conceptual model of training of the respiratory system of the voice apparatus of future theater and cinema specialists	196
Pidlypska A.	Ballet theater as an objective of critical re-evaluation in modern Ukraine	200
Palazhenko O.	Component structure of the performing skills of a musician-wind instrument player	204
Pryshchenko S.	Advertising graphics in the structure of integrated art discipline "design of advertising"	207
Sovgyra T.	Specificity of the spoken variety art on television: issues of development and genre formation	212
Tolmachev R.	Theoretical and methodological peculiarities of work with a children's choir	216
Khil O.	"Childhood-Youthhood" as Special Psychocultural Category and Its Special Mission in Culture and Arts of the XX century	222
Chouprina N., Kuz'menko O.	The structuring of the current project image using innovative means of shaping based on the rock culture in conditions of modern fashion industry	229
Shabalina O.	Intersection of performative and choreographic arts of the Eastern Europe early in the 21st century	237
Yudova-Romanova K.	Pneumatic tools for stage space design	242
Yan I.	The role of Ukrainian music and drama theatre in preservation and development of cultural traditions of the Ukrainian nation of the last third of the XIX – beginning of the XX century	248
Babchenko Ya.	International puppet festival "Podilska lyalka" in art creative process of the development of theater festival movement in Ukraine	252

Ladonenko M.	Commemorative coins of Ukraine as a manifestation of national identity in conditions of European integration	256
Malyi D.	"Perpetuum mobile" by V. Muzhchyl as an example of conceptualism in music at the beginning of XXI century	260
Nabokova A.	Entertaining television in the forming of the spiritual culture of the Ukrainian youth	266
Trofimov A.	Poetic symbolism in the musical heritage of N. Myaskovsky	270
Fisun M.	The Specifics of Pop and Jazz Performance in Soul Style	276

Reports. Reviews. Messages

Nefedov S., Shulgina V., Sadovenko S.	A party of celebrities on a legendary scene	281
Sadovenko S.	VII International scientific and practical conference "Producer activities in the cultural and arts space of the 21st century: challenges and concepts of the present"	282
Mednikova G.	Review of the monograph Denisyuk Zh. "Postfolklore of Internet communication in the axiological dimension"	285
Petrova I.	Clerical days of Mykola Tkach. Review of bibliographic index Tkach Mykola (75th anniversary of his birthday)	286

ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ

Загальні положення

Редакційна колегія фахових видань Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (далі – академії) у своїй роботі керується нормами законодавства України у сфері освіти, наукової діяльності та інтелектуальної власності.

До публікації в журналі приймаються статті проблемного, узагальнюючого, методичного характеру, які являють собою оригінальні наукові дослідження, що **раніше ніде не друкувались**.

Статті приймаються українською, російською або англійською мовами.

Обов'язковими етапами роботи редакційної колегії з опрацювання статей перед публікацією є:

– перевірка на предмет дотримання вимог до редакційного оформлення згідно з державними стандартами України (ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення"; ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання"; ГОСТ 7.9-95 (ИСО 214-76) "Реферат и аннотация. Общие требования"; ДСТУ 3582-97 "Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила";

– здійснення редколегією внутрішнього та зовнішнього рецензування статей (пп. 2.10, 2.11 Наказу МОН України від 17 жовтня 2012 року № 1111 "Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України");

– перевірка статей на плагіат (Статті 1, 5 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність"; Стаття 50 Закону України "Про авторське право і суміжні права"; п. 16 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника").

Етапи підготовки до друку

Передаючи статтю до редакції, автор гарантує наявність у нього авторських прав на рукопис і дає згоду на публікацію тексту та метаданих статті (включаючи прізвище та ініціали автора, місце його роботи, електронну адресу для кореспонденції) у друкованій та електронній версіях журналу, що передбачає дотримання політики відкритого доступу згідно з умовами ліцензії Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (див. сайт <http://nakkkim.edu.ua/nauka/93-vidannya-akademiji>) – можливість вільно читати, завантажувати, копіювати та поширювати зміст статті з навчальною та науковою метою із зазначенням авторства.

1. Статті подаються до відділу наукової та редакційно-видавничої діяльності академії у робочі дні (з понеділка по четвер з 14.00 до 17.30) **за адресою: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, вул. Лаврська, 9, корпус 11, 2-й поверх, кабінет 204, тел. (044) 280-21-93, e-mail: nauka@dakkkim.edu.ua.**

2. Статті магістрантів, аспірантів, здобувачів (осіб, які не мають наукового ступеня) **обов'язково супроводжуються рецензією** із зазначенням наукової новизни та актуальності публікації, підписаною доктором чи кандидатом наук (фахівцем за профілем). Підпис рецензента має бути засвідченим печаткою у кадровому підрозділі.

3. До відділу наукової та редакційно-видавничої діяльності академії подається паперовий примірник статті та її електронна версія. На кожній сторінці роздруковки автор проставляє свій підпис, а на першій сторінці також зазначає дату подання статті до друку.

4. Стаття, у якій виявлено запозичення з матеріалів інших авторів без посилання на джерело, не повертається на доопрацювання та не публікується, а її автор може подати до редколегії інший матеріал.

У разі повторного виявлення запозичень, редакція залишає за собою право не брати у подальшому до друку матеріали даного автора.

5. Правила цитування:

- всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела;
- посилання на підручники є небажаним;
- посилання на власні публікації допускається лише в разі нагальної потреби;
- вторинне цитування не дозволяється;
- якщо в огляді літератури або далі по тексту йде посилання на прізвище вченого – його публікація має бути в загальному списку літератури після статті.

6. За наявності трьох і більше граматичних помилок на сторінці, текст до публікації не приймається.

6. За наявності трьох і більше граматичних помилок на сторінці, текст до публікації не приймається.

7. Редколегія організовує внутрішнє (обов'язкове) та зовнішнє (за необхідності) рецензування статей. Редакція інформує автора про результат розгляду, надсилаючи йому електронною поштою висновки.

Якщо автор не згоден із зауваженнями рецензента, він має обґрунтувати це письмово. Редколегія залишає за собою право відхилити статтю, якщо автор безпідставно залишає без уваги побажання рецензента.

Структура статті

1. Індекс УДК.

2. **Відомості про автора українською, російською та англійською мовами**, що містять такі дані (без скорочень та аббревіатур): прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада із зазначенням структурного підрозділу та назви установи за основним місцем роботи автора. Наприклад: *Єсипенко Роман Миколайович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри суспільних наук Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.*

3. **Контактна інформація**: номер телефону, електронна пошта.

4. **Назва статті** українською, російською та англійською мовами.

5. **Анотації та ключові слова** наводяться трьома мовами (українською, російською, англійською)

а) анотація українською мовою містить "характеристику основної теми, проблеми, мети статті та її результати". Середній обсяг анотації – **не більше 300 слів (не більше 2300 друкованих знаків з пробілами)**.

б) анотація російською мовою та англійською мовою є перекладом україномовного варіанту, **не більше 300 слів (не більше 2300 друкованих знаків з пробілами)**.

в) анотація наводиться **одним абзацом**, з вирівнюванням по ширині; анотація надається згідно з вимогами наукометричних баз як **структурований реферат**, і повинна містити такі виділені елементи: **мета роботи, методологія, наукова новизна, висновки**.

"Після кожної анотації наводять ключові слова відповідною мовою. Ключовим словом називається слово або стійке словосполучення із тексту анотації, яке з точки зору інформаційного пошуку несе смислове навантаження. Сукупність ключових слів (загальною кількістю не меншою трьох і не більшою десяти) повинна відбивати поза контекстом основний зміст наукової праці.

Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок, через кому" (*Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. – К., 2010*).

Наприклад:

Антропологічна компонента природи держави

В.В.Хміль, Т.В. Хміль

Мета роботи. Дослідження пов'язане з пошуком нових засобів та методів обґрунтування етичних моральних норм як основи для громадянського втручання в життя держави. Криза певних соціальних теорій та моделей розвитку суспільств не завжди враховує місце та роль держави в соціальних, політичних та духовних перетворень. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні компаративного, історико-логічного методів. Зазначений методологічний підхід дозволяє розкрити та піддати аналізу певні моделі стосовно антропологічної компоненти в соціальних відносинах, що надаються певними типами державних утворень з метою знайти динамічний погляд на майбутнє людини, нові виміри її самореалізації. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні уявлень про еволюцію свободи людини в різних історичних типах держав. Порівняльний аналіз розвитку держав та місця в них свободи людини надає можливість глибше усвідомити антропологічну детермінанту, яка поступово підпорядковує та бере під свій контроль державні інституції, що необхідні для гуманізації зовнішніх умов буття людини, а також виявити напрямки розбудови держави та простір для самодіяльності людини як "від чого" так і "для чого" необхідна свобода особистості. **Висновки.** Осмислення розвитку парадигмальних систем, що засновані на моральній складовій держави дає нову точку відліку для реформаторської діяльності, в напрямку зближення держави з загальнолюдськими цінностями. Держава, розбудовуючи себе на моральних загальнолюдських принципах просувається до свого самознищення, як силового поля влади.

Ключові слова: парадигма антропологічності, держава, громадянське суспільство, етика, мораль, постлібералізм.

6. Вимоги до основного тексту:

– "постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

– аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

– формулювання цілей статті (постановка завдання);

– виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;

– висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку" (Витяг з Постанови Президії ВАК України від 15.01.2003 р. № 7-05/1).

7. Структурні елементи статті необхідно виділити з абзацу напівжирним шрифтом, а саме так:

Актуальність теми дослідження. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мета дослідження. Виклад основного матеріалу. Наукова новизна. Висновки.

Наведені будь-які статистичні дані мають бути підкріплені посиланням на джерела.

8. **Список використаних джерел** оформлюється згідно з вимогами ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 та ДСТУ 3582-97. Джерела наводяться мовою оригіналу в алфавітному порядку.

В списку має бути не менше 7-8 посилань на джерела, бажана наявність іноземних джерел; рекомендовано посилання на іноземні журнали з високим індексом впливовості або базову монографію в даній галузі.

Прийняті скорочення назв міст публікації: Київ – К., Дніпропетровськ – Д., Харків – Х., Одеса – О., Донецьк – Дн., Москва – М., Санкт-Петербург – СПб., Ленінград – Л., Мінськ – Мн.

9. **References** (література латиницею) наводиться повністю окремим блоком, повторюючи список літератури, наданий національною мовою, незалежно від того, є в ньому іноземні джерела чи немає. Якщо в списку є посилання на іноземні публікації, вони повністю повторюються у списку, наведеному у латиниці.

Список References оформлюється згідно стандарту **APA (American Psychological Association (APA) Style)**. Рекомендовано користуватись системами автоматичної транслітерації:

- для транслітерації українського тексту латиницею слід застосовувати Постанову Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 (<http://translit.kh.ua/#passport>);
- для транслітерації російського тексту латиницею – систему Департаменту США (http://shub123.ucoz.ru/Sistema_transliterazii.html).

Оформити цитування відповідно до стилю APA можна на сайті онлайнного автоматичного формування посилань:

- Citation Machine (<http://www.citationmachine.net/apa/cite-a-book>)
- <http://www.bibme.org/apa/book-citation/manual>

Зразок детального оформлення транслітерованого латиницею списку використаних джерел див. на сайті академії:

http://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/%D0%9E%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_References.pdf

Технічне оформлення

1. Обсяг – до 13 сторінок (20000 друкованих знаків з пробілами).
2. Текстовий процесор Microsoft Word.
3. Шрифт Times New Roman (Times New Roman Cyrillic), 14 кегль.
4. Поля: не менше 2 см.
5. Полуторний міжрядковий інтервал.
6. Посилання: [8, 25], де 8 – порядковий номер джерела у списку, 25 – номер сторінки. Посилання на кілька джерел: [8, 25; 4, 67].
7. Лапки: "...".
8. Ілюстрації подаються за крайньою необхідністю.
9. Примітки оформлюються як виноска. Засоби Microsoft Word не використовуються. Знак виноска виконують надрядковою арабською цифрою безпосередньо після того слова, числа, символу, речення, до якого дають пояснення. Примітки розміщуються після основного тексту перед списком використаних джерел.

Приклад: У тексті:

Мета статті – простежити взаємозв'язок між філософською категорією Ніщо¹ та концепцією...

Після основного тексту перед списком використаних джерел:

Примітки:

¹ Написання Ніщо з великої літери використовується у тих випадках, коли мається на увазі відповідна філософська категорія, при акцентуванні її значущості та за бажанням самого автора. У наведених цитатах написання подано з урахуванням авторського правопису.

Наукове видання

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ
КЕРІВНИХ
КАДРІВ
КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

NATIONAL
ACADEMY OF
MANAGERIAL
STAFF OF
CULTURE
AND ARTS
HERALD

Щоквартальний науковий журнал
Quarterly Journal

4'2017

Редактор

Редагування англomовних статей,
анотацій і транслітерації

Комп'ютерна верстка

І. Ю. Вільчинська

Л. В. Андерсон

С. І. Супруненко

Адреса редакції: 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 11, кім. 204; тел.: (044) 280-21-93,
e-mail: nauka@dakkim.edu.ua

Здано до набору 31.10.2017. Підп. до друку 31.10.2017. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетн. № 1. Друк офсетний. Умов. арк. 34,87. Облік.-вид. арк. 40,5. Наклад 300 прим.

Видавництво "Міленіум"

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників,
розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 535 від 19.07.2001 р.

м. Київ, вул. Фрунзе, 62-в, оф. 12
Тел./факс (044) 501-52-49
E-mail: info@millennium.net.ua
www.millennium.net.ua